

بررسی مقایسه‌ای مراکز آموزش زبانهای خارجی در ایران و اکراین

مهرانگیز علی‌نژاد* / احمد امیری خراسانی**

زبانهای خارجی توجه بیشتری می‌شود.

کلیدواژه: آموزش زبانهای خارجی، دانشگاه تهران، دانشگاه شیراز، دانشگاه شوچنکو، دانشگاه اینباز، مقایسه آموزش زبانهای خارجی در ایران و اکراین.

مقدمه

جهان امروز جهانی است که، به‌رغم بعد مسافت، انسانها آنگونه به هم نزدیک هستند که دانشمندان دورترین نقاط می‌توانند با یکدیگر ارتباط داشته باشند و طرحهای علمی مشترک را به انجام برسانند. در عین حال، در همین جهان، نخبگانی هستند که فاصله مکانی ندارند، ولی یکدیگر را نمی‌شناسند، حال آنکه دانش آنها می‌تواند مکمل یکدیگر باشد. این افراد در کشورهای زندگی می‌کنند که مسئولان آن کشورها عصر ارتباطات و پیشرفتهای علمی جهان را جدی نگرفته‌اند. ملک‌زاده (۱۳۸۱: ۶۴)، در این باب می‌گوید: جهانی شدن، در قلمرو علم

چکیده: اکنون که دیگر هیچ کشوری نمی‌تواند فقط با اتکا به منابع علمی خود بر مشکلات فائق آید لازم است از وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، ویژگیهای فرهنگی و به خصوص پیشرفتهای علمی کشورهای دیگر اطلاع داشته باشد و بتواند، به موقع و با توجه به فرهنگ کشور خود، از آنها بهره‌بردار کند. کسب این اطلاعات گسترش دو رشته تحصیلی، یعنی علوم کامپیوتر و آموزش زبانهای خارجی را می‌طلبد. از آنجا که یکی از موارد قابل توجه در مراکز آموزشی کشور اکراین توجه مسئولان آن کشور به امر آموزش زبانهای ملل مختلف و ارتباط با مراکز آموزشی آنهاست، در این مقاله سعی شده است آموزش زبانهای خارجی در دو کشور ایران و اکراین مقایسه شود، تا چنانچه نقاط قوتی در مراکز آموزشی اکراین وجود داشته باشد، مورد استفاده برنامه‌ریزان و سیاستگذاران آموزش کشور قرار گیرد. در این پژوهش، داده‌ها بر اساس تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای جمع‌آوری شده تا تصویری واقعی و مبتنی بر شواهد، از وضعیت دانشکده‌های زبانهای خارجی مورد بررسی، ارائه گردد. پس از مقایسه آموزش زبانهای خارجی در دو کشور، به خصوص در دانشگاههای تاراس شوچنکو^۱ و اینباز اکراین، و دانشگاههای تهران و شیراز، از ایران، این نتیجه حاصل شد که در کشور اکراین، با آموزش بیش از ۲۵ زبان خارجی و وجود ۱۲۱ مدرسه زبانهای خارجی، نسبت به کشور ایران به آموزش

* دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی آموزش از راه دور، دانشگاه پیام‌نور.
** دانشیار دانشگاه شهید باهنر کرمان.

1. Taras Shevchenko

شروع آموزش، روش تدریس، مواد آموزشی، دانش و مهارت مدرس، مراکز آموزشی و امکانات آنها. در این مقاله مشکل از بعد مراکز آموزشی و امکانات آنها بررسی می‌شود؛ لذا، دو دانشگاه از کشور اکراین، یعنی دانشگاه تاراس شوچنکو و اینیاز، و دو دانشگاه از ایران، دانشگاه تهران و شیراز، معرفی و موارد تشابه و تفاوت آنها بیان می‌شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق در زمینه آموزش زبانهای خارجی بر کسی پوشیده نیست. زبان بهترین ابزار ارتباط با دیگران است و با فراگیری زبانی جدید، راه آشنایی با تمدنی جدید میسر می‌شود. به عقیده فصیحی (۱۳۸۲:۱۴۱) زبانها به مثابه روزنه‌ها و پنجره‌هایی هستند که فرهنگها و تاریخ جوامع را می‌نمایانند و به اعتقاد برخی اندیشمندان، از دست رفتن تنوع زبانی، از دست رفتن تنوع تفکر است؛ زیرا هر زبان ابزاری منحصر به فرد برای تجزیه و تحلیل و سنتز دنیا، با استفاده از دانش و ارزشهای یک جامعه گفتاری است. از آنجا که زبانها نگرشهای متفاوتی به دنیا دارند؛ مدل‌های متفاوتی از کارکرد امور دنیوی را ارائه می‌کنند.

آموزش زبانهای ملل مختلف در عصر حاضر، با توجه به پدیده جهانی شدن، امری ضروری است؛ زیرا بقاء و تکامل فرهنگها به ارتباط ملتها با یکدیگر بستگی دارد. هر چه ملتهای مختلف بتوانند بیشتر با یکدیگر با زبان خودشان ارتباط داشته باشند؛ بهتر می‌توانند فرهنگ و تمدن خود را به یکدیگر بشناسانند و بقای آنها را تضمین کنند. کومبز (۱۳۷۳: ۱۴۹) اظهار می‌دارد که پس از جنگ جهانی دوم، متخصصان علوم تربیتی و مسئولان ملی در بسیاری از کشورها عمیقاً به این تفاهم رسیدند که اولین ضرورت، برای داشتن جهانی پر از صلح و صفا و همکاری در آینده، این است که تمامی ملتها، قدیم و جدید، در باب سوابق، آداب و پیشرفتهای تازه یکدیگر اطلاعات بسیار زیاد کسب کنند تا بتوانند با ملتها، به زبان خودشان، ارتباط

و دانش، با سرعتی شگرف روبه تکامل می‌رود. در دنیای امروز، هیچ اکتشاف و پیشرفتی در زمینه علم صورت نمی‌گیرد، مگر آنکه این پدیده در سطحی وسیع و با همکاری مراکز متعدد با پتانسیلها و تواناییهای مختلف انجام پذیرد. ایکنبری (۱۳۸۱) نیز معتقد است که یکی از دستاوردهای واضح ظهور فناوری، افزایش ظرفیتهای همکاری و مشارکت است. با کم‌رنگ شدن موانع زمانی و مکانی و با کاهش هزینه‌های استفاده از اطلاعات، امروزه، همکاری میان دانشمندان در گروههای آموزش عالی، و با سبکهای کاری متفاوت، در بخشهای گوناگون دنیا، بسی آسانتر گشته است.

اکنون که دیگر هیچ کشوری نمی‌تواند، فقط با اتکا به منابع علمی خود بر مشکلات فائق آید، لازم است از وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، ویژگیهای فرهنگی و به خصوص، پیشرفتهای علمی کشورهای دیگر اطلاع داشته باشد و بتواند، به موقع و با توجه به فرهنگ کشور خود، از آنها بهره ببرد. کسب این اطلاعات گسترش دو رشته تحصیلی، یعنی علوم کامپیوتر و آموزش زبانهای خارجی را می‌طلبد.

پژوهشگران در مأموریت علمی و آموزشی به کشور اکراین، حدود دوسال، در این کشور زیسته و از مراکز آموزشی متعددی، از دوره ابتدایی تا دانشگاهی، آن کشور دیدن کرده‌اند. یکی از موارد درخور توجه مراکز آموزش اکراین، مهم بودن امر آموزش زبانهای ملل مختلف و ارتباط با مراکز آموزشی آنها نزد مسئولان بود. از این‌رو، آموزش زبانهای خارجی در دو کشور ایران و اکراین را مقایسه می‌کنیم، تا نقاط قوت مراکز آموزشی اکراین مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاستگذاران آموزش کشور قرار گیرد.

چارچوب و روش بررسی

یکی از مشکلاتی که بسیاری از دانشجویان، استادان، پژوهشگران و محققان ایرانی همواره با آن مواجه هستند عدم تسلط کامل بر متون خارجی است. این مشکل زاییده عوامل متعددی است از جمله، زمان

فرهنگی و اجتماعی آنها نیز، که زمینه‌ساز مراکز آموزشی است، توجه شود؛ نخست اطلاعاتی، به اختصار در قالب جدول می‌آید، سپس تاریخچه هر دانشگاه، تاریخچه دانشکده زبانهای خارجی و تعداد و عنوان رشته‌ها، مقاطع، تعداد دانشجویان و استادان بررسی می‌شود.

یافته‌های پژوهش

پیش از پرداختن به بحث اصلی، ایران و اکراین، از نظر موقعیت جغرافیایی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مقایسه می‌شوند تا تصویری از زمینه فعالیت دانشگاهها به دست داده شود.^۲

برقرار کنند.

در این پژوهش، داده‌ها بر اساس تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای جمع‌آوری گردیده و سعی شده تا تصویری واقعی و مبتنی بر شواهد از وضعیت دانشکده‌های زبانهای خارجی مورد بررسی ارائه شود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، در این پژوهش، اسناد و مدارک مکتوب، کتابها و خبرنامه‌های منتشرشده و سایت اینترنتی آموزش عالی دو کشور و دانشگاههای مورد بررسی است. و در مواردی نیز از مصاحبه و مشاهده، برای جمع‌آوری و یا تکمیل داده‌ها، کمک گرفته شده است.

از آنجا که در بررسیهای تطبیقی مراکز آموزشی کشورهای مختلف باید به مسائل اقتصادی، سیاسی،

جدول ۱. مقایسه دو کشور ایران و اکراین از نظر سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی

نسبت ایران به اکراین	اکراین	ایران	
-	شرق اروپا	آسیای غربی	موقعیت جغرافیایی
۲/۷۳	۶۰۳،۷۰۰	۱،۶۴۸،۱۹۵	مساحت
۱/۳۱	۴۸،۸۶۰،۰۰۰ (۲۰۰۲)	۶۴،۰۰۰،۰۰۰ (۱۳۸۰)	جمعیت
-	جمهوری	جمهوری اسلامی	سیستم حکومتی
-	۲۴ استان، یک جمهوری خودمختار (کریمه) و دو شهر خودگردان کی‌یف و سواستوپل	۲۸ استان	تعداد استان
٪۸۰	٪۹۹	٪۸۰	جمعیت با سواد
۰/۰۰۰۶	گرونا (۱۵۰۰ریال)	ریال	واحد پول
	گندم، جو، جودوسر، گندم سیاه، چغندرقد، آفتابگردان، انگور	گندم، جو، صیفی‌جات، سبزیجات، حبوبات، میوه، پنبه، توتون، خرما، برنج، ذرت، پسته، چای، کف، مرکبات، نیشکر.	محصولات مهم کشاورزی
	سنگ آهن، منگنز، تیتان، جیوه، نیکل، کبالت، آلومینیوم، زغال سنگ، اورانیم	نفت، گاز، زغال سنگ، مس، سنگ آهن، سرب، روی، طلا، منگنز، کرومیت، انواع سنگها، نمک، تالک، سیلیس	معادن
	ششمین قدرت فضایی جهان، ساخت انواع موشکها و ماهواره‌های فضایی، مهندسی ژنتیک بیوتکنولوژی، منوکرسیالها، الماسهای مصنوعی، مواد کامپوزیتی، موادسخت و تکنولوژیهای نوین جوشکاری، انواع میکروسکوپیهای بسیار دقیق الکترونی، توربینهای نیروگاههای اتمی، لکوموتیوها و کشتیهای اقیانوس پیمای	روغن نباتی، قند، شکر، فرش، لاستیک، پودرهای شوینده، کاغذ، سیمان، ظروف چینی و سرامیک، لوازم خانگی (یخچال، ماشین لباسشویی، بخاری، تلویزیون و...)، انواع اتومبیل، تراکتور، اتوبوس، مینی بوس.	محصولات صنعتی

۲. برای اطلاعات بیشتر در باب کشور اکراین و آموزش عالی آن، نک: پایان‌نامه، کتابخانه‌دانشگاه شهید باهنر کرمان. ۳. بر اساس آمارگیری رسمی سال ۱۳۷۵.

جدول ۲. شاخصهای کلی آموزش عالی ایران و اکراین

اکراین	ایران	
وزارت آموزش و علوم اکراین	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	نام وزارتخانه
آموزش و پرورش و آموزش عالی	آموزش عالی	حیطه وظایف
آزمون جداگانه	آزمون سراسری	پذیرش دانشجو
۱,۹۳۱,۰۰۰	۱,۵۶۹,۷۷۶	تعداد دانشجو
۳۹۲ نفر دانشجو	۲۴۵ نفر دانشجو	به ازای هر ۱۰/۰۰۰ نفر جمعیت
براساس ساعات آموزشی (کلاس)	براساس تعداد واحدها	سیستم آموزشی
۱۸ هفته	۱۷ هفته	مدت نیمسال

اکراین

شدن شهروندان اکراینی است. از این رو، توجه زیادی به آموزش‌زبانهای خارجی و ارتباط و جذب دانشجو از کشورهای دیگر می‌شود. آموزش بیش از ۲۵ زبان خارجی در ۶۰ مرکز آموزش عالی، شاهد این مدعا است.

در نظام آموزش و پرورش اکراین، آموزش زبان انگلیسی از سال اول ابتدایی آغاز می‌شود و از سال پنجم دانش‌آموزان با یک زبان خارجی دیگر آشنا می‌شوند. در بعضی مدارس که به گیمنازی معروف هستند؛ دانش‌آموزان، در سال اول ابتدایی، علاوه بر زبان انگلیسی، یک زبان شرقی یا اروپای غربی را به عنوان رشته اصلی خود، انتخاب می‌کنند و تا پایان دبیرستان این زبان را به طور کامل فرا می‌گیرند. در کنار این زبان، با یک زبان دیگر، به عنوان زبان دوم، نیز آشنا می‌شوند. مدرسه زبانهای شرقی یک «گیمنازی» است که هشت زبان شرقی (فارسی، ژاپنی، چینی، کره‌ای، ترکی، عربی، هندی، ویتنامی) در آن آموزش داده می‌شود. دانش‌آموزان بعد از ۱۲ سال تحصیل، می‌توانند باتسلط کامل به آن زبان صحبت و یا متونی را ترجمه کنند و علاوه بر تسلط بر آن زبان، با فرهنگ، تاریخ و وضعیت اجتماعی، سیاسی، جغرافیایی و اقتصادی کشور مربوط نیز آشنا می‌شوند. در اکراین ۱۲۱ مدرسه گیمنازی که

جمهوری اکراین در شرق اروپا واقع است. این کشور، بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، در ۲۴ اگوست ۱۹۹۱ به استقلال رسید.

در اکراین وزارت آموزش و علوم مدیریت نظام آموزشی کشور را از دوره پیش دبستانی تا پایان تحصیلات عالی، بر عهده دارد.

آموزش عالی اکراین برعهده مؤسسات دولتی و خصوصی است. در سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۲ شبکه آموزشی اکراین مشتمل بر ۹۷۹ مؤسسه آموزشی بوده است که در سطوح مختلف فعالیت داشته‌اند. از این تعداد، ۸۱۶ مؤسسه دولتی و ۱۶۳ مؤسسه خصوصی بوده‌اند. همچنین، ۱/۹۳۱/۰۰۰ نفر دانشجو در این مراکز مشغول به تحصیل بودند.

در سال ۱۹۹۵، ۱۲ هزار دانشجوی خارجی در مؤسسات آموزش عالی اکراین، سرگرم تحصیل بودند. اکراین در این سال با ۳۲ کشور جهان موافقتنامه آموزشی به امضا رسانده و با بیش از ۵۰ سازمان و برنامه و بنیاد بین‌المللی همکاری داشته است (نصرت، ۱۳۸۰: ۱۱۴). یکی از تحولات سیاسی و تغییر اولویتهای اجتماعی اکراین، که شیوه کاملاً جدیدی از آموزش را می‌طلبد، تحقق بخشیدن به آرمان جهانی

می‌دهند. برای بیان مختصر و دسته‌بندی شده کار، مطالب به سه بخش مدارس، دانشگاهها و مراکز غیرانتفاعی تقسیم‌بندی شده است:

الف. مدارس: در ۵ مدرسه زبان فارسی تدریس می‌شود که به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از:

۱. مدرسه شماره ۱ زبانهای شرقی کی‌یف
۲. مدرسه تخصصی زبانهای خارجی شماره ۱۲ شهر ایرپین. این شهر در حومه کی‌یف قرار دارد و از سال قبل با ۱۲ دانش‌آموز در سال اول ابتدایی، آموزش زبان فارسی آن آغاز شده است. نکته جالب توجه این است که دانش‌آموزان اکرایی در این مدرسه علاوه بر زبان مادری خود باید زبان انگلیسی و روسی را در کنار یک زبان اختیاری دیگر مانند فارسی، عربی، ترکی، چینی، ژاپنی فرا گیرند.

۳. دبیرستان روابط بین‌المللی شماره ۵۱
۴. مدرسه و کودکستان آریانا - کی‌یف. این مدرسه با ۲۰ دانش‌آموز کار آموزش زبان فارسی را در سال جاری شروع کرده است.

۵. مدرسه وابسته به دانشگاه تاوریدای شهر سیمفروپل. این مدرسه نیز با ۵ دانش‌آموز در سال جاری اقدام به آموزش زبان فارسی کرده است.

ب. آموزش زبان فارسی در دانشگاههای اکرین:

۱. دانشکده روابط بین‌الملل دانشگاه ملی شوچنکو - کی‌یف
۲. دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه دولتی شوچنکو - کی‌یف
۳. دانشگاه ملی زبانشناسی - کی‌یف (اینبار)
۴. دانشگاه بین‌المللی - کی‌یف
۵. دانشکده شرق‌شناسی و حقوق - کی‌یف
۶. دانشگاه شرق‌شناسی و روابط بین‌الملل خارکفسکی کالیگیوم - خارکف
۷. دانشگاه دولتی آموزش و پرورش (تربیت‌معلم) - خارکف

۴. ۱۹٪ مؤسسات آموزش عالی اکرین غیردولتی و ۸۱٪ دولتی هستند. در ضمن، تقریباً تمام مؤسسات در کنار آموزش روزانه و... آموزش مکاتبه‌ای نیز دارند.

۸ دانشگاه اکولوژی تاوریدا، دانشکده شرق‌شناسی - سیمفروپل

۱۲۰ هزار نفر در آنها تحصیل می‌کنند وجود دارد (نصرت، ۱۳۸۰: ۱۱۳).

والدین، در روز اول مدرسه، با چه اشتیاق فراوانی فرزندان شش ساله خود را برای یادگیری زبان خارجی (هندی، ژاپنی، فارسی، و...) مهیا می‌کنند. این مدارس امکانات بسیار خوبی دارند. بیشتر این امکانات را سفارتخانه‌هایی که زبان کشور آنها در آن مدرسه تدریس می‌شود اهدا می‌کنند. کشورهای مذکور، علاوه بر اینکه استاد به این کشور اعزام می‌کنند، مقدمات اعزام دانش‌آموزان، دانشجویان و استادان را به کشور خود نیز فراهم می‌کنند. جشنهای ملی هر کشور را زبان‌آموزان آن کشور در آنجا برگزار می‌کنند. به هر زبان یک کلاس اختصاص داده شده و وسایلی مانند پرچم، نقشه جغرافیایی، کتابهایی به آن زبان، صنایع دستی، تصاویری از رهبران، مشاهیر، نویسندگان و جاهای دیدنی و چیزهایی که سمبل آن کشور است در آنجا به چشم می‌خورد.

۶۰ مؤسسه آموزش عالی دولتی و غیر دولتی، در سراسر اکرین، دانشکده یا بخش زبانهای خارجی دارند که ۲۴ مؤسسه، علاوه بر دوره کارشناسی، دوره کارشناسی ارشد و دکتری نیز دارند. در گزارش سازمان گسترش زبان فارسی (۱۳۸۲)، در باب آموزش زبان فارسی در اکرین آمده است: در حال حاضر حدود ۸۰۰ نفر در این کشور در حال فراگیری زبان فارسی هستند. بیش از ۱۵ کرسی آموزش زبان فارسی در مراکز آموزشی مختلف از جمله، در دانشکده‌های شرق‌شناسی، روابط بین‌الملل، زبانشناسی، اقتصاد بین‌الملل و حقوق وجود دارد که علاوه بر دانشکده‌ها می‌توان به مدارسی که در آنجا دانش‌آموزان در حال فراگیری این زبان‌اند، اشاره کرد. با توجه به رابطه آموزش زبان فارسی با ادبیات و تاریخ و فرهنگ ایران، مقامات کشور اکرین، به سبب اهمیت داشتن شناساندن ایران به دانش‌آموزان و دانشجویان اکرایی، همکاری و علاقه زیادی در این خصوص نشان

تجارب و تخصص‌ها در آموزش ادبیات و زبانهای خارجی دانشگاهها و مؤسسات زبانشناسی پیشرفته کشورهای فرانسه، انگلستان، روسیه، آلمان، امریکا و اسپانیا طرح‌ریزی می‌شود. الگوهای آموزشی در همه تخصص‌ها را کمیسیونهای تخصصی واجد شرایط در وزارت علوم و آموزش اکراین تصویب می‌کنند یا مورد تجدیدنظر قرار می‌دهند. این دانشگاه با سفارتخانه‌های ایتالیا، فرانسه، ژاپن، کره، ایران و دیگر کشورهایی که زبان آنها در دانشگاه تدریس می‌شود؛ همکاری دارد. بدین ترتیب، دانشجویان دانشگاه با میراث فرهنگی، آداب و رسوم، سنتها، سیاست فعلی و توسعه‌های اقتصادی این کشورها آشنا می‌شوند.

هرساله کنفرانسها و سمینارهای علمی و بین‌المللی در زمینه زبانشناسی در این دانشگاه برگزار می‌شود و حدود ۵۰ طرح تخصصی و گروههای تبادل نظر به سرپرستی پروفیسورها و دستیاران آنها، که در بخشهای دانشگاه و لابراتورهای تخصصی کار می‌کنند، ارائه می‌شود. حدود ۹۰٪ دانشجویان در فعالیتهای تحقیقی شرکت دارند. تعدادی از دانشجویان این دانشگاه در المپیادهای دانشجویی علمی اکراینی و تعدادی نیز در المپیادهای بین‌المللی زبانهای خارجی، مقام آوردند. آموزش عالی با کیفیت بسیار خوب، همت مسئولان این دانشگاه است؛ زیرا آن را شرط لازم و حتمی پیوستن اکراین به جامعه اروپایی و جهانی می‌دانند.

در دانشگاه اینیاز دانشجویان می‌توانند، با توجه به شرایط و علاقه شخصی خودشان، مناسبترین شکل آموزش، یعنی روزانه، شبانه و مکاتبه‌ای را انتخاب

۹. دانشگاه ملی تاوریدا در سیمفروپل - شبه جزیره کریمه

۱۰. دانشگاه دولتی ایوان فرانکو - لووف

ج. مراکز غیرانتفاعی آموزش زبان فارسی در اکراین:

۱. اولین مرکز غیرانتفاعی در بندر اودسا، توسط آقای پهلوان‌زاده

۲. سفارت جمهوری اسلامی ایران در کتابخانه ملی اکراین

علاوه بر آن، در مراکز آموزشی و علمی زیر نیز، اتاق فرهنگی ایران تشکیل شده است:

دانشگاه بین‌المللی - کی‌یف، دانشگاه ملی شوچنکو، دانشگاه دولتی زبانشناسی - کی‌یف، مدرسه زبانهای شرقی، دانشگاه خارکف، دانشگاه سیمفروپل، مدرسه ۱۲ ایرپین.

در این مقاله، دو دانشگاه که پژوهشگران، از نزدیک با نحوه آموزش، امکانات، دانشجویان و استادان آنها در ارتباط بوده‌اند، برای نمونه معرفی می‌شوند.

دانشگاه ملی زبانشناسی کی‌یف^۵ (اینیاز)

دانشگاه اینیاز در سال ۱۹۴۸، به عنوان انستیتو آموزش زبانهای خارجی، در کی‌یف، تأسیس شد. این دانشگاه بیش از نیم قرن در توسعه آموزش زبانهای خارجی در کشور اکراین تلاش کرده است و در این مدت ۲۵ هزار متخصص، در رشته‌های دبیری و مترجمی زبانهای خارجی و روانشناسی و مدیریت، تربیت کرده است. این دانشگاه، در زمینه زبانشناسی عالی، در اکراین، پیشقدم است و تحقیقات اساسی و کاربردی در زمینه زبانشناسی مطالعات بین فرهنگی، مطالعات ادبی، آموزش و پرورش، روانشناسی و فلسفه اجتماعی و دیگر رشته‌های علوم انسانی عرضه کرده است. فرایند آموزش این دانشگاه را کارکنان دانشگاه با به‌کارگیری برنامه درسی پیشرفته انجام می‌دهند. برنامه‌های آموزشی با استفاده از بهترین

5. Kyiv National Linguistic University

- فرانسه). همچنین این دانشگاه مشارکت خود را با نمایندگان مؤسسه بریتش کانسل^{۱۳} انگلستان، خانه امریکاییان^{۱۴} در اکراین، انستیتو گوته^{۱۵} و مرکز فرهنگی فرانسه^{۱۶} توسعه داده است.

بخشهای دانشگاه اینیاز

۱. بخش زبان انگلیسی

۱-۱. دبیری زبان انگلیسی، دانشجویان این رشته باید یکی از زبانهای آلمانی، فرانسه یا اسپانیایی را برای زبان دوم انتخاب کنند.

۱-۲. زبان و ادبیات انگلیسی

۱-۳. دبیری زبان انگلیسی و روانشناسی کاربردی

۱-۴. دبیری زبان انگلیسی و زبانشناسی کاربردی

۱-۵. متخصص کامپیوتر با برخورداری از دو زبان خارجی

۲. بخش زبان آلمانی؛ دبیری زبان آلمانی، دانشجویان این رشته باید یکی از زبانهای انگلیسی، فرانسه یا اسپانیایی را برای زبان دوم انتخاب کنند.

۳. بخش زبان فرانسه؛ دانشجویان این رشته باید یکی از زبانهای آلمانی، انگلیسی یا اسپانیایی را برای زبان دوم انتخاب کنند.

۴. بخش زبان اسپانیایی؛ دانشجویان این رشته باید یکی از زبانهای آلمانی، فرانسه یا انگلیسی را برای زبان دوم انتخاب کنند.

کنند. در سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۲، بیش از ۵۶۰۴ دانشجوی از جمله ۳۰۲ دانشجوی خارجی در یازده بخش و دو انستیتو، در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری مشغول به تحصیل بودند. همچنین، در این سال، ۵۶۰ عضو هیئت علمی که ۴۰ نفر از آنها دارای رتبه استادی، ۳۱۰ نفر دانشیاری، ۳۶ نفر استادیاری و ۲۹۰ نفر مربی بودند در این دانشگاه، در ۳۲ کرسی، به فعالیتهای علمی - آموزشی مشغول بودند. در این دانشگاه ۱۷ رشته تخصصی در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۱ رشته در مقطع دکتری وجود دارد.

دانشجویان می‌توانند از ۷ زبان اروپایی (انگلیسی، آلمانی، فرانسه، اسپانیایی، ایتالیایی، یونانی معاصر، روسی) و ۶ زبان شرقی (چینی، ژاپنی، کره‌ای، ترکی، عربی، فارسی) یکی را انتخاب کنند. همچنین این دانشگاه معرفی زبانهای سوئدی، فنلاندی و دانمارکی را گسترش داده است. تعدادی از فارغ‌التحصیلان این دانشگاه در سفارتخانه‌ها، کنسولگریها و دفاتر نمایندگیهای اکراین و دیگر کشورها کار می‌کنند.

دانشگاه اینیاز عضو سازمانهای آموزشی و تحقیقی بین‌المللی زیر است:

۱. انجمن بین‌المللی معلمان زبان انگلیسی، به عنوان زبان خارجی^۶ (لندن - اینلند)

۲. جامعه اروپایی برای مطالعه زبان انگلیسی^۷ (کلن - آلمان)

۳. آموزش انگلیسی به عنوان نماینده دیگر زبانها^۸ (واشنگتون - آمریکا)

۴. انجمن بین‌المللی مرکز تحقیق استاندارد امریکایی^۹ (سازبورگ - استرالیا)

۵. انجمن بین‌المللی اروپایی متخصص زبان آلمانی^{۱۰} (بروکسل - بلژیک)

۶. انجمن بین‌المللی معلمان فرانسه^{۱۱} (پاریس - فرانسه)

۷. انجمن بین‌المللی ارتباط و دوستی فرانسه^{۱۲} (پاریس

6. IATEFL

7. ESSE

8. TESOL

9. AAS

10. EIAG

11. ADPLF

12. AFAL

13. British Council

14. American House

15. Goethe Institute

16. French Cultural Center

۵. بخش مترجمی

۵-۱. مترجمی زبان انگلیسی

۵-۲. مترجمی زبان آلمانی

۵-۳. مترجمی زبان فرانسه

۵-۴. مترجمی زبان ایتالیایی

۵-۵. مترجمی زبان یونانی معاصر

۶. انستیتو علوم انسانی؛ در این انستیتو، مدیران را برای خدمات صنعتی و مشاوران حقوقی با برخورداری از ۲ زبان اروپای غربی آموزش می‌دهند.

۷. انستیتو زبانهای شرقی

۷-۱. مترجمی و دبیری زبان چینی

۷-۲. مترجمی و دبیری زبان ژاپنی

۷-۳. مترجمی و دبیری زبان کره‌ای

۷-۴. مترجمی و دبیری زبان ترکی

۷-۵. مترجمی و دبیری زبان عربی

۷-۶. مترجمی و دبیری زبان فارسی

دانشجویان باید، ضمن فراگیری یک زبان شرقی، یک زبان اروپای غربی را نیز، برای زبان دوم، انتخاب کنند.

۸. بخش آموزش مکاتبه‌ای؛ دانشجویان در این بخش می‌توانند به صورت مکاتبه‌ای در رشته‌های انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی و فرانسوی تحصیل کنند.

۹. بخش زبانهای اسلاوی

۹-۱. زبان و ادبیات اکرینی

۹-۲. زبان و ادبیات روسی

دانشجویان این بخش باید یک زبان اروپای غربی را، برای زبان دوم، انتخاب کنند.

۱۰. بخش آماده‌سازی دانشجویان خارجی

۱۰-۱. زبان اکرینی

۱۰-۲. زبان روسی

این بخش، دانشجویان خارجی را برای ورود به مؤسسات آموزشی اکرین آماده می‌سازد.

۱۱. بخش مقطع کاردانی

۱۱-۱. زبانهای خارجی

۱۱-۲. روش تدریس

۱۱-۳. بازآموزی (مدیریت آموزشی)

۱۲. بخش پیش‌دانشگاهی؛ در این بخش فارغ‌التحصیلان سال آخر متوسطه (بیشتر از نواحی روستایی)، که علاقه‌مند به فراگیری زبانهای خارجی و یا ورود به دانشگاه هستند، آموزش می‌بینند.

۱۳. انستیتو یادگیری فشرده (کوتاه‌مدت)؛ در این بخش زبانهای انگلیسی، آلمانی، فرانسه و دیگر زبانها، در دوره‌های کوتاه‌مدت مقدماتی، متوسطه و پیشرفته، آموزش داده می‌شود.

دانشگاه تاراس شوچنکو اکرین

دانشگاه ملی تاراس شوچنکو یکی از آموزشگاههای بزرگ کشور اکرین است که بیشترین تعداد دانشکده‌ها و رشته‌ها را داراست و مهمترین مرکز تحصیلات عالی این کشور به‌شمار می‌رود. این دانشگاه در ۲۷ ژوئیه ۱۸۳۴م/ ۱۲۱۳ هجری به نام امپراتور ولادیمیر مقدس گشایش یافت و در ۱۹۳۹م، به نام شاعر معروف اکرینی، تاراس شوچنکو، تغییر نام داد.

دانشگاه شوچنکو، از نظر جایگاه سازمانی، مؤسسه آموزش عالی دولتی و خود مختار است که بر اساس اختیارات خود، به طور مستقل، مسائل آموزشی و بازآموزی کارشناسان متخصص را حل و فصل می‌کند. طبق آمار منتشرشده از سوی وزارت آموزش عالی اکرین (۲۰۰۲)، حدود ۲۰۰۰۰ دانشجوی در سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۲ در دانشگاه شوچنکو

این کمکهاست.

۳. مرکز آماده‌سازی خارجیان

در ۱۹۶۰م، دانشکده آماده‌سازی خارجیان این دانشگاه تأسیس شده است. در این دانشکده، سالانه، بیش از ۵۰۰ دانشجو درس می‌خوانند. کرسیهای زبان روسی از آن استادان متخصص است. آنها برنامه ویژه آماده‌سازی خارجیان را طراحی کرده‌اند: برنامه کتابهای درسی زبان روسی، شیمی، فیزیک، ریاضیات، زیست‌شناسی و همچنین بیش از ۲۰۰ برنامه، که بیشتر بخشهای آماده‌سازی خارجیان را پوشش می‌دهد. در مجموع، تا ۱۹۹۷م، بیش از ۲۰ هزار دانشجو از ۹۰ کشور جهان، دوره آموزشی را در دانشگاه شوچنکو گذرانده‌اند.

ایران

آموزش در ایران را در وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت درمان و علوم پزشکی، کنترل و هدایت می‌کنند.

مؤسسات آموزش عالی در ایران، یا دولتی‌اند یا غیردولتی و خصوصی. بخش وسیعی از مؤسسات غیردولتی را دانشگاههای آزاد اسلامی تشکیل می‌دهند. باتوجه به آمار استخراج شده از دفترچه‌های آزمون سراسری سال ۱۳۸۲، ۳۴ دانشگاه دولتی در سال ۱۳۸۲-۱۳۸۳ در رشته‌های زبانهای خارجی، دانشجو پذیرفته‌اند. از این تعداد، ۲۶ دانشگاه آموزش زبان انگلیسی، ۴ دانشگاه آموزش زبانهای انگلیسی و فرانسه، ۱ دانشگاه آموزش زبانهای انگلیسی و روسی، ۱ دانشگاه آموزش زبانهای انگلیسی، آلمانی و فرانسه، ۱ دانشگاه آموزشهای زبان انگلیسی، فرانسه، اسپانیایی و ترکی، ۱ دانشگاه (دانشگاه تهران) آموزش زبانهای انگلیسی، فرانسوی، روسی، ایتالیایی، آلمانی، ژاپنی، اردو و ۸ دانشگاه غیرانتفاعی آموزش زبان انگلیسی را ارائه می‌دهند.

مشغول به تحصیل بوده‌اند. همچنین این دانشگاه ۱۶ دانشکده و ۳ انستیتو دارد و نزدیک به ۲۰۰۰ عضو هیئت علمی در این دانشگاه مشغول به فعالیتهای آموزشی و پژوهشی بوده‌اند.

دانشکده‌های آموزش زبانهای خارجی دانشگاه شوچنکو

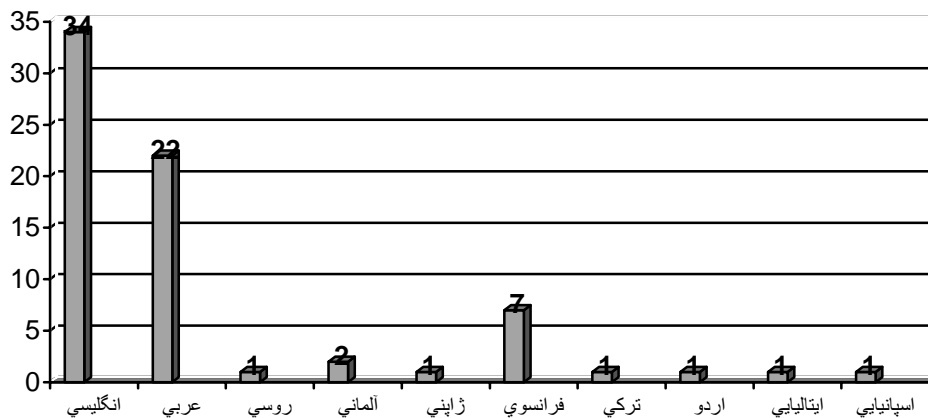
۱. دانشکده زبانهای خارجی

تعداد زبانهای خارجی که در این دانشکده تدریس می‌شود همواره رو به افزایش بوده است. در حال حاضر، دانشکده زبانهای خارجی ۱۱ زبان معاصر اروپا را آموزش می‌دهد و بزودی، دوره آموزش بسیاری از دیگر زبانهای اروپایی را فعال خواهد کرد. از سال ۱۹۹۹م طرح ایجاد کرسی زبان یونانی قدیم، زبانهای آذری، یهودی و اردو، پیشنهاد شده است. در این دانشکده ۶۰۰ دانشجو در مقطع کارشناسی و ۵۰ دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، زیر نظر ۱۸ استاد و دانشیار و ۹۰ استادیار و مربی، مشغول به تحصیل هستند.

۲. دانشکده شرق‌شناسی

در ۱۹۹۰م گروه شرق‌شناسی در دانشکده زبانهای خارجی تأسیس شد و از ۱۹۹۵م بخش شرق‌شناسی دانشکده‌ای مستقل شد. در این دانشکده زبانهای عربی، هندی، گرجستانی، چینی، فارسی، ترکی، آذربایجانی، ازبکی، اندونزیایی، ژاپنی و کره‌ای، با گرایشهای دبیری، مترجمی و زبانشناسی، تدریس می‌شود. در سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۲، ۳۸ دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری و ۴۰۰ دانشجو در دوره کارشناسی، سرگرم به تحصیل در این دانشکده بوده‌اند. نمایندگیهای سیاسی کشورهای شرقی، از جمله سفارت ایران، چین، ترکیه و ژاپن این دانشکده را با اعزام استاد، کتابهای درسی و کمک درسی، تلویزیون، ماهواره، ویدئو، نوارکاست، فیلم ویدئویی و تجهیز کامل کلاس درس یاری می‌دهند. اتاق بسیار مجهز لینگافون که کشور ژاپن در این بخش دایر کرده است از جمله

نمودار ۱. تعداد مراکز آموزشی دولتی

می‌دهند. باید یادآور شد که زبان عربی، به دلیل اینکه زبان دین اسلام است، در دانشگاه‌های ایران، به طور گسترده‌ای آموزش داده می‌شود. در دانشگاه‌های دولتی ۲۲ دانشگاه و در دانشگاه آزاد اسلامی ۶۳ دانشگاه این زبان را آموزش می‌دهند.

همچنین ۷۵ دانشگاه غیردولتی (دانشگاه آزاد اسلامی) که از این تعداد، ۶۸ دانشگاه، زبان انگلیسی، ۴ دانشگاه زبانهای فرانسوی و انگلیسی، ۱ دانشگاه زبانهای ایتالیایی، روسی، انگلیسی، ۱ دانشگاه زبانهای آلمانی، ارمنی، فرانسوی، انگلیسی و ۱ دانشگاه زبانهای فرانسوی، هوسایی و سواحیلی را آموزش

نمودار ۲. تعداد مراکز آموزشی غیردولتی

امانت گذاشته شد. هم اکنون شمار اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران حدود ۱۵۰۰ تن است. این دانشگاه، از طریق آزمون سراسری، در ۹۷ رشته کارشناسی، ۲۷۴ رشته کارشناسی ارشد؛ از طریق آزمون داخلی، در ۱۴۲ رشته دکتری دانشجویی پذیرد.

دانشگاه تهران^{۱۷}

در میان مؤسسات و سازمانهای وابسته به آموزش عالی کشور، دانشگاه تهران، از هر حیث، جایگاهی رفیع دارد و از آن به عنوان دانشگاه مادر و نماد آموزش عالی یاد شده است. در پانزدهم بهمن ۱۳۱۳ هجری لوح یادبود تأسیس دانشگاه، با حضور مقامات دولتی، در محلی که اکنون پلکان جنوبی دانشکده پزشکی است، در دل خاک به

۱۷. اطلاعات درباب دانشگاه تهران از سایت این دانشگاه گرفته شده است.

با گرایش آموزش زبان انگلیسی دانشجوی می‌پذیرد. بزودی، در مقطع کارشناسی ارشد، گرایش مترجمی نیز فعال می‌شود.

۲. گروه آموزشی زبان آلمانی

رشته زبان آلمانی در ۱۳۳۴ هجری تأسیس شد و تا ۱۳۵۹، در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، دانشجوی می‌پذیرفت. از ۱۳۶۲ تا ۱۳۸۰ پذیرش دانشجوی منحصر به مقطع کارشناسی شد؛ اما، از مهر ۱۳۸۰، پذیرش دانشجوی در مقطع کارشناسی ارشد، از سر گرفته شد. این گروه، هم اکنون، در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، گرایش مترجمی زبان آلمانی، دانشجوی می‌پذیرد. در پی امضای تفاهم‌نامه‌ای برای تأسیس دوره دکتری مشترک زبان آلمانی بین دو دانشگاه تهران و پوتسدام آلمان، گروه آلمانی از نیمسال دوم سال ۱۳۸۲ در مقطع دکتری نیز دانشجوی خواهد پذیرفت.

۳. گروه آموزشی زبان روسی

این گروه که فعالیت آموزشی خود را همزمان با تأسیس دانشگاه تهران آغاز کرده است، هم اکنون در مقطع کارشناسی، گرایش زبان و ادبیات روسی، دانشجوی می‌پذیرد. همچنین، از سال ۱۳۸۰، پذیرش دانشجوی در مقطع کارشناسی ارشد، گرایش آموزش زبان نیز آغاز شد.

۴. گروه آموزش سایر زبانهای خارجی

این گروه از ۱۳۴۸ در قالب مرکز زبانهای خارجی و هم اینک، به عنوان گروهی مستقل، مسئولیت آموزش زبان عمومی برای تمامی رشته‌های موجود در دانشکده‌های مختلف را بر عهده دارد.

۵. بخش آموزشی زبان و ادبیات ژاپنی

زبان ژاپنی، از سال ۱۳۶۶، به نام زبان دوم تدریس

ظرفیت آموزشی دانشگاه حدود ۳۲۰۰۰ دانشجوی است. اکنون ۳۴۰ دانشجوی خارجی در دانشگاه تهران سرگرم تحصیل‌اند.

دانشکده زبانهای خارجی

در ۱۳۴۸ هجری، مرکز زبانهای خارجی، در دانشکده ادبیات، فعالیت خود را آغاز کرد و سرانجام، در ۱۳۶۷، با عنوان دانشکده زبانهای خارجی تغییر نام داد و در مکانی مستقل، رسمیت یافت. در پی آن، رشته‌های زبان انگلیسی، فرانسوی، روسی، ایتالیایی و آلمانی از دانشکده ادبیات به دانشکده زبانهای خارجی انتقال یافتند. از آغاز فعالیت رسمی دانشکده تاکنون دو رشته زبان و ادبیات اردو و زبان ژاپنی به جمع رشته‌های قبلی پیوسته‌اند. تأسیس چندین رشته جدید، از جمله زبان اسپانیایی، ترکی استانبولی، چینی، سوئدی و کره‌ای و همچنین، گسترش گرایشها و تأسیس مقاطع تحصیلی ارشد و دکتری در برنامه ده ساله توسعه دانشکده پیش‌بینی شده است.

این دانشکده، اکنون در پنج گروه آموزشی زبان و ادبیات انگلیسی، زبان و ادبیات فرانسه، زبان و ادبیات روسی، زبان آلمانی و گروه سایر زبانهای خارجی، و بخشهای آموزشی زبان ایتالیایی، زبان ژاپنی و زبان اردو فعالیت دارد. گروهها و بخشهای فوق در ۷ گرایش کارشناسی، ۵ گرایش کارشناسی ارشد و ۲ گرایش دکتری دانشجوی می‌پذیرند. این دانشکده با ۴۹ عضو هیئت علمی ۲ نفر با رتبه استادی، ۴ نفر با رتبه دانشیاری، ۲۳ نفر با رتبه استادیاری و ۱۹ نفر با رتبه مربی به فعالیتهای علمی و آموزشی می‌پردازند.

۱. گروه آموزشی زبان و ادبیات انگلیسی

این گروه، هم اکنون، در سه مقطع کارشناسی، با گرایش زبان و ادبیات انگلیسی و کارشناسی ارشد، با دو گرایش زبان و ادبیات انگلیسی، آموزش زبان و در مقطع دکتری،

دکتری تخصصی (۴۲ رشته) سرگرم به تحصیل بوده‌اند. همچنین ۵۷۷ عضو هیئت علمی، در این دانشگاه، در این سال تحصیلی سرگرم فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بوده‌اند.

دانشکدهٔ زبانهای خارجی شیراز

در ۱۳۳۴ دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه شیراز، متشکل از دو رشتهٔ اختصاصی زبان و ادبیات فارسی و انگلیسی، تأسیس شد. به سبب اینکه مقرر شده بود زبان انگلیسی یکی از دو زبان علمی دانشگاه باشد و استادان به زبان انگلیسی مطالب را به دانشجویان ارائه نمایند و از متون انگلیسی استفاده کنند؛ از آغاز وظیفهٔ سنگینی به دوش این بخش گذاشته شد. در سال تحصیلی ۱۳۴۸ - ۱۳۴۹ بخش زبانهای جدید که در آن زبانهای فرانسه و آلمانی تدریس می‌شد، منحل شد و به بخش زبان و ادبیات انگلیسی منضم شد. سازمان جدید، به نام بخش زبانهای خارجی نامیده شد. برنامهٔ کارشناسی ارشد، از سال تحصیلی ۱۳۴۷ - ۱۳۴۸، به عنوان اولین برنامه از این نوع، در کشور به اجرا درآمد. در این برنامه، دانشجویان می‌توانستند در یکی از رشته‌های چهارگانهٔ ادبیات بریتانیا، ادبیات آمریکا، زبانشناسی، آموزش انگلیسی دانش‌آموخته شوند. پس از بازگشایی دانشگاهها در سال ۱۳۶۲، دو رشتهٔ ادبیات انگلیسی و دبیری زبان انگلیسی، در سطح کارشناسی شروع به کار کرد. در پی آن، دوره‌های کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی و پس از آن زبانشناسی همگانی نیز فعالیت خود را آغاز کردند. در سال ۱۳۷۴، رشتهٔ کارشناسی ارشد آموزش زبان فارسی به خارجیان نیز در این بخش بازگشایی شد. کارشناسی ارشد ادبیات انگلیسی نیز چند سالی است که فعالیت دارد. در سال ۱۳۷۶، دورهٔ دکتری آموزش زبان انگلیسی نیز تأسیس گردید. زبان عربی نیز در این دانشگاه، در دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی تدریس می‌شود.

می‌شد. این بخش، در سال ۱۳۷۳، رسماً اقدام به پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی کرده است. بخش زبان ژاپنی استاد رسمی ندارد، اما با هماهنگی بنیاد فرهنگی ژاپن همه ساله استادانی از ژاپن مأمور تدریس در این دانشکده می‌شوند. این بنیاد، برای ادامهٔ تحصیل دانش‌آموختگان این رشته، همه ساله، بورسهایی را در اختیار دانشجویان این دانشکده قرار می‌دهد.

۶. بخش آموزشی زبان اردو

در ۱۳۷۲ هجری بخش آموزشی زبان اردو، در دانشکدهٔ زبانهای خارجی، تأسیس شد. این بخش، اکنون، در مقطع کارشناسی، دانشجو می‌پذیرد.

۷. بخش آموزشی زبان و ادبیات ایتالیایی

پس از قرارداد فرهنگی بین ایران و ایتالیا در ۱۳۳۸ هجری، در زمینهٔ راه‌اندازی دورهٔ زبان ایتالیایی، در ابتدا تدریس این زبان، به نام زبان دوم، باب شد؛ سپس، در ۱۳۵۴، دورهٔ کارشناسی زبان ایتالیایی فعال شد.

دانشگاه شیراز

بنیان دانشگاه شیراز، در ۱۳۲۵ هجری، با تأسیس آموزشگاه عالی بهداری پی‌ریزی شد. در ۱۳۳۴ دانشکده‌های کشاورزی و ادبیات و علوم تأسیس شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در شهریور ۱۳۵۸، دانشگاه پهلوی منحل شد و دانشگاه شیراز، بر اساس قوانین استخدام کشوری، آغاز به کار کرد. دانشگاه شیراز، با بیش از نیم قرن پیشینه، یکی از دانشگاههای بزرگ و اصلی کشور محسوب می‌شود. در سال تحصیلی ۱۳۸۱ - ۱۳۸۲ بیش از ۱۲ هزار نفر دانشجو در ۱۷۰ رشته و گرایش تحصیلی در مقاطع کاردانی (۳ رشته)، کارشناسی (۵۴ رشته)، کارشناسی ارشد (۷۰ رشته)، دکتری حرفه‌ای (۱ رشته) و

مقایسه و نتیجه‌گیری

با توجه به مطالب یادشده، تفاوت‌های نظام آموزشی ایران و اوکراین در زمینه آموزش زبانهای خارجی، عبارت‌اند از:

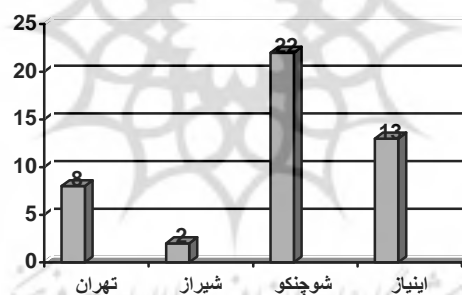
۱. در اوکراین، آموزش زبان انگلیسی از سال اول ابتدایی آغاز می‌شود؛ در ایران از سال دوم راهنمایی.

۲. در اوکراین مدارس خاصی به نام گیمنازی وجود دارد که دانش‌آموزان از سال اول ابتدایی یک زبان خارجی را، به عنوان رشته اصلی، انتخاب و تا پایان تحصیلات عالی ادامه می‌دهند. بنابراین، در این رشته مهارت کافی کسب می‌کنند و در کنار آن با چند زبان دیگر نیز آشنا می‌شوند. همچنین، مدارس و دانشکده‌های زبانهای خارجی آنها امکانات بسیار زیاد دارند.

۳. تفاوت دیگر در تعداد زبانهای خارجی است. در اوکراین بیش از ۲۶ زبان تدریس می‌شود؛^{۱۸} از جمله انگلیسی، آلمانی، فرانسوی، اسپانیایی، ایتالیایی،

سوئدی، فنلاندی، دانمارکی، یونانی معاصر، یونانی قدیم، آذری، یهودی، روسی، چینی، ژاپنی، کره‌ای، ترکی، عربی، فارسی، هندی، گرجستانی، آذربایجانی، ازبکی، ویتنامی، اندونزیایی، اردو. اما در ایران ۱۳ زبان خارجی تدریس می‌شود؛ از جمله انگلیسی، آلمانی، فرانسه، اسپانیایی، ایتالیایی، روسی، ژاپنی، ترکی، عربی، اردو، هوسایی، سواحیلی، ارمنی. آموزش بسیاری از این زبانها فقط به یک یا دو دانشگاه محدود می‌شود؛ مثلاً، زبان فارسی در اوکراین ۱۵ کرسی دارد، در حالی که در ایران حتی یک کرسی زبان اوکراینی هم وجود ندارد. نمودار شماره ۳، بیانگر تعداد زبانهای خارجی است که در دانشگاههای مورد بررسی آموزش داده می‌شود.

۴. مسئله در خور توجه دیگر نسبت دانشجویان به استاد است، که در یادگیری بهتر زبان خارجی نقش بسزایی دارد. طبق جدول شماره ۳، در دانشگاههای اوکراین

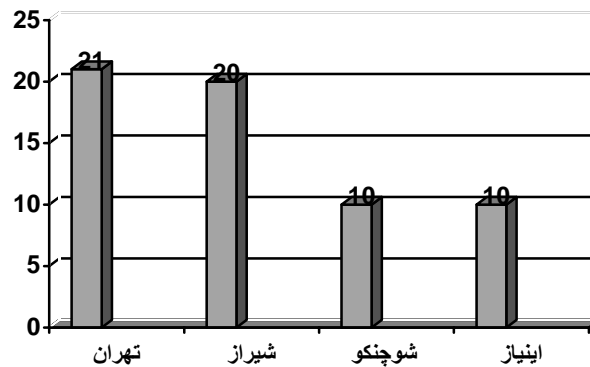
نمودار ۳. تعداد زبانهای خارجی در دانشگاههای مورد بررسی

(اینیاز و شوچنکو)، به ازای هر ۱۰ دانشجو و در شیراز، به ازای هر ۲۰ دانشجو یک استاد وجود دارد. دانشگاه تهران، به ازای هر ۲۱ دانشجو و در دانشگاه

جدول ۳. تعداد استاد، دانشجو و نسبت دانشجو به استاد در دانشگاههای مورد بررسی

عنوان دانشگاه	تعداد دانشجو	تعداد استاد	نسبت دانشجو به استاد
تهران	۳۲۰۰۰ نفر	۱۵۰۰ نفر	۲۱ دانشجو به ازای یک استاد
شیراز	۱۲۰۰۰ نفر	۵۷۷ نفر	۲۰ دانشجو به ازای یک استاد
شوچنکو	۲۰۰۰۰ نفر	۲۰۰۰ نفر	۱۰ دانشجو به ازای یک استاد
اینیاز	۵۶۰۴ نفر	۵۶۰ نفر	۱۰ دانشجو به ازای یک استاد

۱۸. در مراکز که خود پژوهشگر از آنها دیدن کرده ۲۶ زبان تدریس می‌شد. احتمالاً در مراکز آموزشی و شهرهای دیگر زبانهای دیگری نیز تدریس می‌شود.

نمودار ۴. نسبت دانشجو به یک استاد در دانشگاه‌های مورد بررسی

دانشگاه شیراز (۱۳۸۲)، «تاریخچه دانشگاه شیراز»، ارم، شماره ۸۳،

خرداد و تیر ۱۳۸۲:

سازمان سنجش آموزش کشور (۱۳۸۳)، راهنمای انتخاب رشته‌های

تحصیلی آزمون ورودی تحصیلات تکمیلی؛

_____ (۱۳۸۲)، راهنمای انتخاب رشته‌های تحصیلی آزمون

سراسری؛

سفارت جمهوری اسلامی ایران، کی‌یف (۱۳۸۱)، اکراین نگاهی از

درون، کی‌یف؛

لوتان کوی (۱۳۷۵)، آموزش و پرورش تطبیقی، ترجمه محمد یمنی

دوزی سرخابی، سمت، تهران؛

کومیز، فیلیپ. اچ (۱۳۷۳)، بحران جهانی آموزش و پرورش، چشم

انداز آن از دهه هشتاد، ترجمه فریده آل‌آقا، پژوهشکده علوم انسانی

و مطالعات فرهنگی، تهران؛

فصیحی، حبیب‌الله (۱۳۸۲)، «معیارهایی در سنجش جهانی شدن با

نگاهی به ایران»، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۹۳-۱۹۴:

۱۴۴-۱۵۳؛

علی‌نژاد، مهرانگیز (۱۳۸۲)، بررسی تطبیقی نظام آموزشی

دانشگاه‌های شهیدباهنر کرمان و تاراس شوچنکووی اکراین،

پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان؛

مرکز اطلاع‌رسانی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۱)، سیستم آموزشی

اکراین، کی‌یف؛

ملک‌زاده، رضا (۱۳۸۱)، «نقش همکاری‌های علمی بین‌المللی در

توسعه علمی ایران»، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش

عالی، شماره ۲۵: ۶۲-۷۷؛

نصرت، نسرین دخت (۱۳۸۰)، اوکراین، وزارت امور خارجه، تهران؛

در پایان پیشنهاد می‌شود:

۱. با استفاده از تجربیات کشورهای پیشرفته، در زمینه آموزش زبانهای خارجی، تدابیری اندیشیده شود و برنامه‌های آموزشی به صورتی طراحی شود که: الف) فارغ‌التحصیلان دبیرستانها و دانشجویان دانشگاهها، بتوانند از متون انگلیسی استفاده کنند و در حد رفع نیاز، صحبت کنند. ب) اکثر زبانهای خارجی در مراکز آموزشی تدریس شود تا تعدادی مترجم زبانهای مختلف در کشور تربیت شود.

۲. مدارس مانند مدارس گیمنازی در ایران تأسیس شود.

۳. تدابیری اندیشیده شود که فرهنگ فراگیری زبانهای خارجی، غیر از زبان انگلیسی، در بین افراد جامعه، بالا رود و آنها به فراگیری آن زبانها علاقه‌مند شوند.

منابع

آقازاده، احمد (۱۳۷۴)، آموزش و پرورش تطبیقی، دانشگاه پیام‌نور،

چاپ چهارم، تهران؛

ایکنبری، استانی (۱۳۸۱)، «دانشگاه در عصر اطلاعات»، مطالعات

راهبردی، شماره ۱۰؛

دانشگاه آزاد اسلامی (۱۳۸۲)، راهنمای سراسری سال ۱۳۸۲

دانشگاه آزاد اسلامی؛

دانشگاه تهران (۱۳۸۳)، www.ut.ac.ir؛

زبان‌شناسی دانشگاه شیراز، ارم، شماره ۸۳

Kyiv National Linguistic University (2001), *national linguistic university*, Kyiv ;

Taras Shevchenko National University of Kyiv (2001), *Kyiv university*, publishing and polygraphic center, Kyiv;

یارمحمدی، لطف‌الله (۱۳۸۲)، «تاریخچه بخش زبانهای خارجی و

The ministry of Education science of Ukraine (2002), *Higher educational establishments of Ukraine*, Kyiv;

Worten, B. R. & Sanders, J. K. (1987), *Education: Alternative and practical guide lines*, Longman New York. ■

